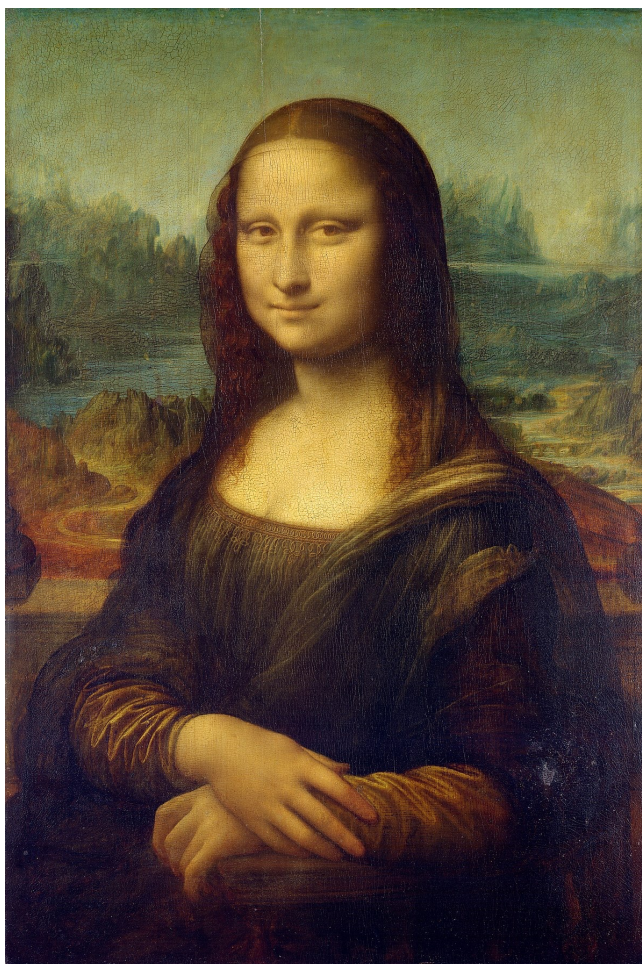

Portrét ako umelecká disciplína

Obrazový jazyk pre fotografov a filmárov

Portrét zobrazuje Lisu Gherardini, manželku florentského obchodníka Francesca di Bartolomeo di Zanobi del Giocondo, oblečenú podľa vtedajšej florentskej módy, na pozadí krajiny.

Ale obrázok z hľadiska dokumentárneho má tento význam:

Totožnosť dámy, ktorá bola modelom pre portrét, nie je s určitosťou známa. Podľa Leonardovho prvého životopisca Giorgia Vasariho je na obraze skutočná žena – Líza (Lisa), manželka spoločensky významného obyvateľa toskánskej Florencie - Francesca di Bartolomeo di Zanobi del Giocondo.

O del Giocondovi sa vie, že skutočne žil. Bol to bohatý obchodník s hodvábom a zároveň bol aj vplyvnou postavou vo vládnych kruhoch. O jeho manželke sa však toho veľa nevie. Lisa Gherardini sa narodila v roku 1479 a vychovávali ju v rodinnom sídle Villa Vignamaggio v Toskánsku.

Za Francesca Giocondu sa vydala v roku 1495.

Dr. Lillian Schwartzová z Bell Labs v USA predpokladá, že Mona Liza je vlastne Leonardov autoportrét.

Maïke Vogt-Lüerssenová je presvedčená, že svetoznámy tajomný úsmev patrí Izabele Aragónskej.

Ale ten istý obrázok z hľadiska umeleckého má tento význam:

Pri pohľade na obraz pozornosť upúta hlavne legendárny „záhadný úsmev“ Mony Lízy a jej prenikavý pohľad, ktorým akoby sa skutočne pozerala von z obrazu. Je to jedno z najznámejších umeleckých diel v dejinách výtvarného umenia.

Prečo sa nestal svetoznámym niektorý z iných portrétov?

Skúsime si odpovedať:

Obraz je namalovaný olejovými farbami na tenkej doske z topolového dreva. Bol niekoľkokrát reštaurovaný a röntgenové analýzy odhalili prítomnosť troch skorších verzií Mony Lízy vo vrstvách pod súčasnou verziou obrazu.

Leonardo tu použil špeciálnu techniku maľby, ktorú označil názvom „**sfumato**“. Jej podstatou je nanášanie farieb vo viacerých veľmi jemných, priesvitných vrstvách tak, aby bol vytvorený dojem hĺbky, objemu a tvaru. Namiesto ostrých kontúr sfumato využíva hmlisté, mäkké tieňovanie, čím dáva možnosť veľmi presvedčivého zobrazenia svetla a priestoru. Dôležitý je dokonalý výber a miešanie farebných tónov a ich veľmi precízne nanášanie bez pozorovateľných prechodov.

Slovo „sfumato“ je trpným prídavným slovom talianskeho slovesa „sfumare“, ktoré znamená „zoslabiť“, „zjemniť“, „stlmiť“ (farby) alebo aj „rozplynúť sa ako dym“, a je odvodené od „fumo“, čo znamená „dym“. Samotný Leonardo charakterizoval sfumato ako maľbu „bez čiar alebo hraníc, na spôsob dymu“.

Umenie nám sprostredkováva zážitky v estetických kategóriách. Prostriedkom je umelecké dielo. Porozumieť umeleckému dielu chce zvládnuť umelecký jazyk, ktorý tvoria znaky, tak ako písmená tvoria slová a slová ... A práve pri Mone Líze znaky vytvorili dokonalé slová a vety, z toho vznikol tento „nesmrteľný príbeh“.